

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

10. December 1828.

**Fr. f. Danmark, ang. de Foranstaltninger, der blive at træffe for
at hindre reisende Haandværkssvendes Omflakken
i Landet, m. m.**

Cancell. p. 216. C.T. p. 969).

Gr. Kongen har bragt i Erfaring, hvorledes i de senere Aar en Mængde Personer, for det meste under Navn af Haandværkssvende, have omstreift i Danmark uden Beskæftigelse og uden Midler til at ernære sig, hvilken Omstreifen har været ikke blot til betydelig Byrde for Haandværkslaugene i Kiøbstæderne, men ogsaa til ikke liden Besvær for Kiøbstædernes og Landets Indvaanere i Almindelighed, og iøvrigt foraarsaget adskillige Uordener. Kongen har derfor været betænkt paa at udfinde virksomme Midler, hvorved slig skadelig Omstreifen kan forebygges og standses, uden at der dog derved lægges uforholdne Hindringer i Veien for de Fremmede af den arbejdende Klasse i Almindelighed eller Haandværksstanden i Særdeleshed, om hvilke det med Rimelighed kan antages, at de ved deres Flid og Duelighed kunne og ville erhverve deres Brød her i Riget; hvilke derimod fremdeles, som hidtil, ville finde al Beskyttelse og passende Begunstigelse her i Landet. Med Hensyn hertil befales:

1.)

Det skal paa det Sted, hvortil en fremmed Svend først ankommer her i Riget, være sig fra Udlandet eller fra Hertugdømmene, nøie undersøges, om han er i det Tilfælde, at det med Rimelighed kan ventes, at han kan og vil ernære sig her i Landet ved sit lovlige Arbeide.

Han bør derfor ikke alene godtgjøre sin Egenskab som lovlig udlært Haandværkssvend, enten ved Foreviisning af Lærebrev, eller ved saakaldet Kundschaft eller Wanderbuch, eller paa anden betryggende Maade, men han bør og oplyse sin Vandel, og i Særdeleshed godtgjøre, at han paa behørig Maade har ernæret sig af sin profession, og ikke flakket omkring uden Arbeide.

Saadanne Svende, som paa den Tid, de ankomme hertil, i længere Tid end 6 Uger have været uden Arbeide i deres Profession, maae, med Undtagelse af de Muur- og Tømmersvende, som ankomme hertil i Marts eller April Maaneder, ikke modtages her i Landet, med mindre de paa en antagelig Maade kunne godtgjøre, at Mangelen af Arbeide i det nævnte Tidsrum har havt sin Grund i saadanne Omstændigheder, at deraf ingen ufordeelagtig Formodning opstaaer imod dem.

2.)

Endvidere skal der affordres den fremmede Svend Beviis for, at han har de fornødne penge, ikke alene til at bestride Omkostningerne ved hans Underholdning paa Reisen, men og, naar der ikke haves Vished om, at han paa et bestemt Sted kan erholde Arbeide, ved hans Ophold paa hans Bestemmelsessted, medens han søger Arbeide, og indtil han, hvis det ikke lykkes ham at erholde saadant, igien kan være ude af Landet. Dog bør denne Fordring i intet Tilfælde strækkes videre, end til en Sum af 10 Rbdlr Sølv eller 5 Species; og naar en Svend beviislig er forskreven til et Sted her i Riget, er det tilstrækkeligt, at han er forsynet med Midler til at reise derhen.

Iøvrigt maa ingen Politieøvrighed tilstede nogen Svend Adgang til et Sted, hvorfra det af vedkommende Øvrighed eller Laug er ham tilmeldt, at intet Arbeide for Svenden er at faae,

3.)

Den, der ikke efter de foranførte Regler kan legitimere sig som berettiget til at fortsætte sin Reise her i Landet, skal strax vises tilbage.

Men, naar han findes berettiget til Reisen, meddeles ham af den til Passers Udstædelse berettigede Øvrighed en Vandrebog, hvori det udtrykkeligen anføres, at han har legitimeret sig, og de Documenter nævnes, der have tient til hans Legitimation, hvilke Documenter derhos skulle forsynes med Øvrighedens Foreviisnings Paategning, ligesom det og i Vandrebogen skal bemærkes, hvormange Penge den Paagieldende er funden i Besiddelse af.

Vandrebogen, der skal indeholde en paa dansk og tydsk affattet Anviisning om de Pligter, den reisende Svend har at iagttage, bliver at indrette efter en af Kongen approberet Form, hvorefter Exemplarer af det Danske Cancellie foranstaltes trykte og tilstillede vedkommende Politieøvrigheder. Ved Meddelelsen af denne Vandrebog haver han at godtgjøre dens Bekostning efter en moderat Priis, som af Cancelliet nærmere bestemmes, hvorhos han, i Lighed af hvad der ved Pl. 21 Jul. 1815. §§ 1 og 4 er bestemt for Passers Udstædelse til Haandværkssvende, som Gebyhr til Politieøvrigheden har at betale 16 Rbss. Sølv, der svarer til 5 Sch. Lybsk, uden at noget videre kan fordres paa de Steder, hvor ellers et højere Pasgebyhr er bevilget.

4.)

Haandværkssvenden bør tilholdes nøie at følge den ordentlige og sædvanlige Vei til sin Bestemmelse.

Dog er det ham tilladt i enhver Kiøbsted, hvorigiennem Veien gaaer, at opholde sig nogen Tid for at søge Arbeide. Men dersom saadant ikke er at faae inden 24 Timer, bør han fortsætte sin Reise.

Dog er Politieøvrigheden berettiget til, naar særdeles Omstændigheder tale derfor, endnu at tilstaae ham nogle Dages Frist.

Paa Landet maa han ikke tage videre Ophold, end det, som nødvendig Forfriskning og Hvile kræver.

5.)

Vandrebogen skal forevises Politieøvrigheden i enhver Kiøbsted, som Svenden passerer, ligesom han og ved denne Foreviisning har at godtgjøre, at

han er i Besiddelse af en saadan Sum Penge, som staaer i passende Forhold til den, han ved sin Ankomst her til Riget var i Besiddelse af. For denne Foreviisning bliver, dog kun paa de Steder, hvor Pas-Foreviisning efter de almindelige Anordn. var nødvendig, at betale 5 Rbss. i Overensstemmelse med Pl. 21 Jul. 1815. §§ 3 og 4; ligeledes uden at det for enkelte Steder bevilgede høiere Gebyhr for Passers Foreviisning ved denne Leilighed kan komme i Betragtning.

6.)

Naar det er bekiendt eller godtgjøres, at Arbeide for en Svend er at faae paa et Sted, som ligger uden for den i Vandrebogen bestemte Reiseroute, eller Politieøvrigheden paa anden Maade forvisser sig om, at der med Rimelighed ingen Misbrug vil blive gjort af at tillade Svenden at begive sig derhen, kan der meddeles ham Paategning i Vandrebogen, der berettiger ham til at reise til hiint Sted.

7.)

Dersom Arbeide ikke inden 4 Dage er at faae paa det i Vandrebogen nævnte endelige Bestemmelsessted, bør Svenden strax reise bort, hvis ikke Politieøvrigheden af særdeles Aarsager maatte tilstaae ham nogen kort Udsættelse.

8.)

Ligeledes bør den fremmede Svend, som vel engang har faaet Arbeide paa et Sted her i Riget, men siden igien forlader dette Arbeide, ikke uden Politieøvrighedens Samtykke kunne opholde sig der paa Stedet over 4 Dage derefter, naar han ikke kan erholde noget Arbeide sammesteds. Forsaavidt det er paa den i Vandrebogen bestemte Reise, han for nogen Tid har faaet Arbeide, kan det, naar han i Overensstemmelse med § 2 har de dertil fornødne Penge, tilstaaes ham at fortsætte denne Reise, efter at have erholdt Paategning i Vandrebogen, der viser, hvorlænge han har opholdt sig paa hiint Sted. Men ellers har han strax at forlade Landet, saafremt han ikke i Medhold af Bestemmelsen i § 6 kan erholde Tilladelse til at søge et andet Sted her i Riget.

9.)

I Vandrebogen har den reisende Haandværkssvend at forsyne sig med Attester for sit Forhold paa de Steder, hvor han har havt Arbeide. Disse Attester meddeles af den eller de Mestere, i hvis Arbeide han har været, og bekræftes af Politieøvrigheden paa Stedet.

10.)

Den fremmede Haandværkssvend, som findes i Riget uden at være forsynet med anordnet Vandrebog, eller de fornødne Midler til sin Underholdning paa sin videre Reise eller Ophold i Landet, eller som opholder sig længere paa et Sted, end efter denne Anordn. tilladt er, eller afviger fra den ham foreskrevne Reiseroute, eller findes ikke at have sin Vandrebog forsynet med de anordnede Foreviisnings-Paategninger, bør efter Omstændighederne enten udvises af Landet, eller paa anden Maade ansees.

Den Øvrighedsperson, som ved at forsømme de ham paaliggende Pligter har været Aarsag i, at en Svend uden tilbørlig Legitimation er kommen ind i Riget, eller der har fundet Leilighed til at forlænge eller udvide sit Ophold uden for de ovenbestemte Grændser, kan vente, enten at Svenden paa hans Bekostning udføres af Landet, eller at han paa anden Maade bliver draget til Ansvar. Det skal med Hensyn dertil være Pligt for enhver anden Øvrighed, som faaer Leilighed til at bemærke en saadan Forsømmelse, derom at gjøre Anmeldelse for Vedkommende til videre Foranstaltning desangaaende.

11.)

Politieøvrigheden bør foranstalte fremmede Haandværkssvende, som efter foranførte Bestemmelser ere pligtige at forlade Landet, paa den mindst bekostelige Maade, og, i Overeensstemmelse med hvad der angaaende Fattiges og Betleres Transport er foreskrevet, udførte over Grændsen, saafremt der mangler dem Evne til selv at bestride Reisen, eller der er grundet Anledning til at frygte for Misbrug, naar det overlades dem selv at befordre sig ud af Riget. Men hvor det efter Omstændighederne kan ansees tilstrækkeligt, og derfor til Omkostningers Besparelse bør foretrakkes, at tilstæde Svenden selv at reise ud af Landet, bør Reiserouten og den Tid, inden hvilken han bør være ude af Landet, nøie i Vandrebogen betegnes, og den Svend, som ikke holder sig det i saa Henseende foreskrevne efterrettelig, bliver at straffe med 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Skiøndt alt Betlerie under de ved Anordningerne bestemte Straffe er reisende Haandværkssvende forbudet, skal det dog ikke være dem formeent at søge eller modtage den ved Laugene sædvanlige Understøttelse.

12.)

Ethvert Steds Politieøvrighed er berettiget og forpligtet til at træffe de Foranstaltninger, som maatte være fornødne for at sætte den i Stand til at føre det samme paaliggende nøiagtige Tilsyn med fremmede Svende.

13)

Naar en i Danmark hiemmhørende Svend vil forlade det Sted, hvor han har hiemme, for andetsteds at søge Arbeide, blive og de ovennævnte Bestemmelser paa ham at anvende, men saaledes, at §§ 1 og 2 ikke uden Indskrænkning komme til Anvendelse, naar nemlig Pas-Udstæderen paa anden Maade forsikkrer sig om, at Reisen har det af den Paagiældende angivne Formaal, og at denne, uden ved Betlerie eller paa anden Maade at bebyrde Indvaanerne, kan udføre Reisen. Dog bliver heller intet særdeles i saa Henseende at iagttage, hvis Personen vil reise til et Sted, der nærmere end det, hvorfra han reiser, maa ansees som hans Hiem; hvorhos i de Tilfælde, hvor en fremmed Svend skal føres ud af Landet, den, som har hiemme her i Riget, bliver at henseende til det Sted, der nærmest maa ansees som hans Hiem.

14.)

Ligesom det i det foregaaende er foreskrevet, hvorledes der skal forholdes i Henseende til Haandværkssvende, der attraae at reise i Landet, saaledes bør det ogsaa i Henseende til enhver anden, der enten fra fremmed Sted agter at begive sig ind i Landet, eller fra sit hidtil havte Opholdssted vil reise andetsteds hen, for

at søge Arbeide eller Fortieneste, iagttages, at naar en saadan Persons Stilling og Udvortes er af den Beskaffenhed, at derved vækkes Tvivl, om han ikke kunde falde Landet til Byrde ved den forehavende Reise, bør Reisen ikke tilstædes, forinden Pas-Udstæderen ved en anstillet Undersøgelse finder Tvivlen at være svækket. Til saadanne Personer, der ikke henhøre til Haandværksstanden, blive sædvanlige Reisepasse at meddele; dog saaledes, at de i det foregaaende givne Forskrifter om Paategning og Foreviisning af Vandrebøger ogsaa ved Paategning paa disse Passe blive at følge, forsaavidt de, efter Beskaffenheden af den Legitimation, der kan affordres dem, kunne være anvendelige; ligesom der og med Hensyn til Gebyrerne for Passenes Udstædelse og Foreviisning bliver at forholde efter denne Anordn. §§ 3 og 5.

15.)

Nærværende Anordn, træder, forsaavidt fremmede Haandværkssvende angaaer, først i Kraft med 1 Mai. 1829, hvorhos det dog følger af sig selv, at Politieøvrighederne ogsaa indtil den Tid have nøiagtigen at overholde de Bestemmelser i samme, der have Hiemmel i de alt giældende Anordninger.
